

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
v/ politisk ledelse

Oslo, 26.01.2022

HLF (Hørselshemmedes Landsforbund) ønsker med dette å overbringe våre forventninger til statsbudsjettet for 2023.

HLF er Norges største organisasjon for mennesker med funksjonsnedsettelse med 65 000 medlemmer. En million nordmenn har hørselsutfordringer som påvirker hverdagen ulikt. HLF arbeider for hørselshemmedes livskvalitet, likestilling og full deltakelse i alle livets sammenhenger. Noen har behov for omfattende rehabilitering, mens andre trenger tilrettelegging, hjelpemidler og kunnskap i å mestre hverdagen. Stadig flere rammes av hørselsutfordringer og det er viktig å motvirke sosial isolasjon og frafall fra utdanning og arbeidsliv.

1. Forankring i folketrygden

Hørselshemmede har i dag en lovhjemlet rett på høreapparater, tinnitusmaskerere, hørselsteknisk utstyr, tolk og tilpasningskurs gjennom folketrygden, med den finansielle sikkerheten dette innebærer. HLF ønsker ikke en endring i dette. Dette sikrer tilgang på nødvendig hjelpemidler og tjenester uavhengig av bosted eller økonomi.

2. Tilpasningskurs

HLF ber om:

- En fortsatt satsing på tilpasningskurs for hørselshemmede ved HLF Briskeby og en økning av satsene, lik den som er for syn.
- Etablere en permanent tilskuddsordning for avholdelse av digitale tilpasningskurs

Det er viktig med en helhetlig og individuell tilpasset rehabilitering for yrkesaktive hørselshemmede, for å komme raskere tilbake til arbeid og/eller beholde jobben. I rehabiliteringsfasen må det psykososiale vektlegges, med særlig fokus på mestring av og deltakelse i arbeidslivet. Bevissthet og informasjon om ekstrabelastingene hørselshemmede har i arbeidslivet, er av stor betydning både i det forbedrende og det forebyggende arbeidet.

I dag er det få mestrings- og rehabiliteringstilbud for hørselshemmede som er yrkesaktive, er i ferd med å falle ut eller ønsker seg tilbake i arbeid. HLF Briskeby har siden 2004 holdt tilpasningskurs for voksne tinnitus- og méniererammede, personer med cochlea implantat, tunghørte og døvblitte i yrkesaktiv alder og er landets ledende fagmiljø på rehabilitering innen området. Vi er fornøyde med at departementet ved Arbeids- og velferdsdirektoratet har sett den økende etterspørselen etter kurs ved HLF Briskeby de siste årene. Vi ber om en fortsatt satsing og økning av antall kursdøgn. Det er stor etterspørsel etter kurs spesielt for personer med tinnitus, her er ventetiden fra 3- 6 måneder.

I 2021 hadde HLF Briskeby en ramme på ca 3100 kursdøgn, men på grunn av covid 19 ble det avholdt færre fysiske kurs enn planlagt. Direktoratet viste sammen med HLF Briskeby omstillingsevne og åpnet for digital gjennomføring av tilpasningskursene grunnet Covid 19. Vi er fornøyde med at direktoratet åpnet opp for dette, og at det ble gitt muligheten til å videreføre og videreutvikle dette. For brukeren er det viktig å ha fleksibilitet og tilgang til ulike rehabiliteringstilbud. Etablering av en permanent tilskuddsordning for avholdelse av digitale kurs er svært ønskelig.

Når det gjelder utløste satser så ser vi at det er en betydelig skjevfordeling i sanseapgruppen. Syn har i dag kr. 3.565,- per døgn + 819,- per døgn om pårørende er med. Hørsel har i dag kr. 2.470,- per døgn. Tilrettelegging for hørselshemmede med hørselsteknisk utstyr har betydelig kostnader og økt sats vil gi muligheter for en enda bedre faglig kvalitativ oppfølging av hver enkelt kursdeltaker.

3. Høreapparater, tinnitusmaskerere og hørselstekniske hjelpemidler

HLF ber om at

- høreapparatbrukere tilbys god opplæring og oppfølging, i tråd med standarden for høreapparatformidling.
- at det kortes ned på ventetider på tildeling og reparasjoner av høreapparater.
- Det gjennomføres en forskriftsendring slik at yrkesaktive som har behov for reservehøreapparater får dette.

Daværende Arbeids- og sosialdepartementet ga i 2018 SINTEF i oppdrag å vurdere dagens organisering av formidlingen av høreapparat. SINTEFs rapport konkluderer med at dagens modell med formidling (spesialisthelsetjenesten) og finansiering (folketrygden) videreføres med visse forbedringer, og da særlig innen formidling. HLF er enig i denne konklusjonen. Det er viktig å ha en fullverdig og kvalitativ god høreapparatformidling, også med fokus på å lære seg å ta i bruk høreapparatene og mestre en hverdag med hørselsutfordringer. Uten god opplæring og motivasjon til selv å ta hjelpemidler aktivt i bruk vil de ofte ikke bli nyttiggjort. I en rehabiliteringsprosess er det viktig at det gis opplæring i bruk av høreapparat og tilbud om rehabilitering der hørselshemmede blant annet får økt kompetanse om sin egen hørselsutfordring og hvordan hverdagen kan mestres.

Yrkesaktive høreapparatbrukere som må sende høreapparater til reparasjon er særlig utsatt for å falle ut av arbeidslivet. Reparasjonstiden kan være lang, da mange av reparasjonene gjøres av leverandørene i utlandet. Noen må også sendes sine apparater inn flere ganger i året, da de har spesielt utsatte yrker som sliter på apparatene og/eller har fått høreapparat som ikke fungerer optimalt. HLF viser til møte med Arbeids- og inkluderingsdepartementet 14.12.21 om tematikken og ber om at det gjøres en forskriftsendring som åpner opp for at reservehøreapparat kan innvilges til yrkesaktive hørselshemmede ved behov.

4. Tolk

HLF ber om

- Flere ansatte (skrive)tolker gjennom en styrking av driftsbevilgningen til Arbeids- og velferdsetaten med minimum 25 nye årsverk.
- En døgnåpen bildetolkjeneste.
- En universell utformet at tolketjenesten der skrivetolking og tale-til tekstteknologi implementeres i digitale møteplattformer, webinarer og streaming av offentlige møter og pressekonferanser.

Tolketjenesten for hørselshemmede, døve og døvblinde utføres både av fast ansatte tolker ved NAV Hjelpemiddelsentral og av frilanstolker. I Prop. 1 s (2021-2022) for Arbeids- og sosialdepartementet så står det om misnøye på tolkeområdet, både blant brukere og tolker. Brukerorganisasjonene har bl.a. påpekt at tjenesten ikke er forutsigbar, fordi ikke alle innmeldte tolkeoppdrag blir dekket og at tolketjenestene ikke er av god nok kvalitet. For å legge til rette for kvalitativt bedre tolketjenester, økt forutsigbarhet for brukerne og bedre muligheter for å ivareta prioriterte oppdrag, ble det foreslått å styrke driftsbevilgningen til Arbeids- og velferdsetaten med 23,7 mill. kroner i 2022. Denne satsingen kunne ha gitt inntil 25 årsverk i 2022. Dessverre så ble det gjort andre prioriteringer i Tilleggsproposisjonen (Prop 1 S Tillegg 1).

I 2021 ble rundt 10 prosent av oppdragene stående som udekket. Mange hørselshemmede er avhengige av skrivetolk for å være aktive samfunnsborgere, så vel under utdanning, i arbeidslivet, i organisasjonslivet som på fritiden. Avslag på tolk er med på å støte hørselshemmede ut av en aktiv tilværelse og bidrar til mer sosial isolasjon. Det er viktig at arbeidet med å forbedre tolketjenesten videreføres og at driftsbevilgningen til Arbeids- og velferdsetaten styrkes i statsbudsjettet for 2023 og at det ansettes tolker på et minimum med 25 nye årsverk.

Vi berømmer tolketjenesten for at de i pandemien har vært omstillingsvennlig og sett muligheter i digitale løsninger og vært fremoverlent med å levere tolketjenester på andre måter enn ved fysisk

tilstedeværelse. Positivt er det også med utvidete åpningstider for bildetolkjtenesten, noe som vi ber om at også blir tilfellet fremover med mål om å bli døgnåpent. Viktig er det også å gi tolketjenesten rom for å tilpasse seg nye måter å levere sine tjenester på, og da særlig digitalt. Implementering av nye løsninger må ikke forringes på grunn av mangel på ressurser. Det er viktig at tolketjenesten er fremoverlent og gis tilgang på teknologiske løsninger som også innbefatter skriveolking og er universelt utformet.

HLF ber departementet se til kritikken Norge fikk ved utspørringen av oppfølgingen av FN konvensjonen for personer med nedsatt funksjonsevne i Geneve våren 2019. Komiteen ba Norge sørge for tilstrekkelige menneskelige og økonomiske ressurser til at døve og hørselshemmede får tolketjenester når de trenger det, herunder utenom kontortid (Pkt 31 d og 32 d – artikkel 19 (tolk)).

HLF ser frem til et samarbeid om statsbudsjettet for 2023 og håper regjeringen evner å prioritere disse viktige områdene. For ytterligere informasjon kontaktes undertegnede på orholm@hlf.no eller mobil 91628776.

Med vennlig hilsen
HLF (Hørselshemmedes Landsforbund)

Merete J. Orholm
Politisk sjef